

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller
ve Karşılıklı Bağımlılık İnşası”

(2018-2022, Türkiye ve Nordik Ülkeleri)

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller
ve Karşılıklı Bağımlılık İnşası”

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller ve Karşılıklı Bağımlılık İnşası”

(2017-2021, Türkiye ve Nordik Ülkeleri)

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıraç ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. Birkaç yıldır duymaya başladığımız ve son bir yıldır da yenisi eklenen “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır.

Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden 64 ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir.

Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi” hukukuyla birlikte değişmektedir. Güvenlik - Demokrasi ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşayacağız. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması çok zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerektiğine inanıyorum. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaosun iki seçenek olarak önümüzde durduğunu da görmemiz gerekiyor. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışmaları olmaya aday. Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesini ise Türkiye başta olmak üzere çeşitli ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okuyabiliyoruz.

Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini, Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan 2. Dünya Savaşı öncesine benzer kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir.

Bağımlılıklarının üçte ikisi Batı dünyası lehine olan Türkiye, Doğu ve Batı’nın “Güvenlik Regülatörüdür” ve tercihleri, dengeleri etkileyecektir.

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller
ve Karşılıklı Bağımlılık İnşası”

Türkiye; 80 milyonu aşan nüfusu, 1 trilyon dolara yaklaşan GSMH’sı, Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeo-stratejik konumu; tarihî, siyasi ve kültürel kökenleri; Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası kurumlarda ve sorun alanlarında yükselen aktivitesi, NATO, AGİT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması, AB üyelik süreci ve aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör haline gelmiştir.

Yakında tarihte adı sürekli olarak krizlerle anılan Balkanlar, Orta Doğu ve Kafkaslar üçgeninde yer alan Türkiye, bu sorun alanlarından doğal olarak etkilenmekte, öte yandan, bölgesel gelişmeleri gücü nispetinde etkilemektedir. Bu çerçevede Türkiye, köklü devlet ve diplomasi geleneği sayesinde dâhili ve bölgesel krizleri çözme kapasitesine sahip, stratejik ve ekonomik açıdan göz ardı edilemez bir başat ülke olduğunu göstermiştir.

İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka, İzlanda ve Grönland’dan oluşan Nordik ülkeleri toplam 27 milyon kişilik nüfuslarına rağmen bilimsel ve teknolojik kapasiteleri, gelişmiş insan kaynakları, ileri teknolojiye dayalı sanayileri, doğal kaynak zenginlikleri vb. sayesinde toplam GSMH’sı bir trilyon doları aşan bir ekonomiye sahiptirler.

Nordik ülkelerinin, yakın zaman öncesine kadar Avrupa merkezli modern uluslararası sistemin kıyısında yer almaları, bu ülkelere bir takım tarihî fırsatlar sunmuştur. Bir yandan uluslararası sistemin merkezi olan Batı Avrupa’ya yakın oldukları için buradaki ekonomik ve bilimsel gelişmelerden yararlanma imkanına sahip olurken, öte yandan sistem içerisindeki gerilimlerden ve krizlerden uzakta kalmayı çoğu zaman başarabilmişlerdir. Böylece Nordik ülkeleri daha müreffeh toplumlar, daha gelişmiş ekonomiler ve daha barışçıl diplomatik ilişkiler kurma konusunda nevi şahsına münhasır sosyo-ekonomik yapılar oluşturmuşlardır. Bu diplomasi geleneği sayesinde Nordik olarak adlandırılan Bölge Ülkeleri arasında kalıcı, müsmir ve barışçıl uluslararası ilişkiler için küresel düzeyde örnek sayılabilecek işbirliği süreçleri geliştirmişlerdir. Nordik Bakanlar Konseyi ve bazı ülkelerde açılan ortak büyükelçilikler bu işbirliğinin kurumsallaşmış, somut veçhesini göstermektedir.

Türkiye’nin Nordik ülkeleri ile ticaret hacmi 7 milyar dolar civarındadır. Trilyon dolarlık ekonomilere sahip taraflar arasındaki bu ticaret hacmi oldukça küçüktür. Ayrıca, ticari denge Türkiye aleyhine gerçekleşmektedir. Nordik ülkeleri tarafından küresel düzeyde gerçekleştirilen yabancı yatırımlar ve sermaye birikimi gibi olgular açısından değerlendirildiğinde, Türkiye’ye bu ülkelerden gelen doğrudan yabancı yatırım miktarının da son derece düşük olduğunu belirtmek gerekir. Yine de, Nordik ülkeleri vatandaşlarının Türkiye’yi ziyaret rakamlarının son dönemde yıllık 800 bin kişiye yaklaşması olması ise sevindirici bir durumdur. Öte yandan, Nordik ülkelerinde iki yüz bin civarında Türk vatandaşı yaşamaktadır.

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller
ve Karşılıklı Bağımlılık İnşası”

Türkiye'nin Nordik ülkeleri ile ilişkilerinin düzeyi, potansiyelin oldukça altındadır. İki taraf arasındaki ekonomik ilişkilerin gerçekçi ve kalıcı bir zeminde çok daha iyi düzeylere taşınabileceği açıktır. Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzeyde gittikçe artan etkinliği yanında Nordik ülkelerinin küresel ve bölgesel barış ve istikrarın sağlanması ve kalıcı hâle getirilmesi noktasındaki katkıları iki taraf ilişkilerinin potansiyeli açısından dikkate alınmalıdır. Teknoloji paylaşımı, akademik değişim, denizcilik, enerji, yatırım, göç ve güvenlik alanlarında da gittikçe artan işbirliği potansiyeli mevcuttur.

Nordik ülkeleri, Asya ve Afrika bağlantılarını güçlendirme konusunda Türkiye ile işbirliğinden istifade edebileceklerdir. Türkiye'nin Avrupa ile yaşadığı sorunların aşılmasında bu ülkelerle geliştireceği yakın ilişkilerin katkısı önemli olacaktır. Norveç ve İzlanda gibi Nordik ülkeleri, Türkiye gibi, AB'ye üye olmamalarına rağmen, birlik ile yakın ilişkiler içerisindedirler. AB üyesi olmayan Nordik ülkelerinin AB ile ilişkilerinin yakın takipte tutulması ve bu ülkelerle Türkiye arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi Türkiye - AB ilişkilerinin geleceğine ışık tutacaktır.

Nordik ülkeleri son iki yüzyıldır kendi aralarında oluşturdukları diyalog ve barış ortamından da cesaret alarak, küresel düzeydeki siyasi çatışmaların çözümü konusunda dikkat çekici projeler geliştirmişler; savaş ve barış araştırmaları konusunda öncü kurumlar oluşturmuşlar ve araştırmalar gerçekleştirmişlerdir. Filistin - İsrail barış görüşmeleri ile Türkiye'de bir dönem etkili olan Çözüm Süreci görüşmelerinin Oslo'da gerçekleştirilmiş olması tesadüf değildir. Önümüzdeki dönemde de Türkiye'yi kuşatan bölgelerdeki savaş, çatışma ve barış çalışmalarında Nordik ülkelerinin etkisinin devam etmesi olasılığı yüksektir. Bu nedenle, gerek Türkiye'nin kendini iyi ifade etmesi, gerekse bölgesel çatışma alanları için daha somut çözüm önerileri geliştirilebilmesi açısından Türkiye'nin Bölge ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmesi önemiyet arz etmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye ile Nordik ülkeleri arasındaki mevcut ilişkilerin daha ileri düzeylere taşınması gereği açıktır. **Türk - Nordik Stratejik Diyalog Programı**; karşılıklı potansiyellerin ve mevcut işbirliğinin nasıl stratejik bir işbirliğine dönüştürülebileceğini ortaya çıkarmayı ve stratejik kapasite inşasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Stratejik Diyalog Programı ile; ilgili kuruluşların ve kurumların yakından tanınması, sivil toplum etkisinin artırılması, kaynakların ve çalışma alanlarının geliştirilmesine dair uzmanlık birikimlerinden faydalanılması, tanıtma faaliyetlerine katkı sağlanması, akademik işbirliği imkanlarının araştırılması ve tüm bu çalışmaların bütünlük içerisinde değerlendirilmesini sağlayacak stratejik bir yaklaşım geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

İki taraf, kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından çok daha etkili bir stratejik işbirliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara daha geniş bir jeopolitik bakış açısı ile bakma ihtiyacı vardır. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematığı içerisinde Türkiye - Nordik ülkeleri ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Kültürel yakınlık ve benzerlikler de keşfedildikçe bu yönelimi teyit edecektir.

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller
ve Karşılıklı Bağımlılık İnşası”

Bu noktada gerçekleştirilmesi planlanan **Türk - Nordik Stratejik Diyalog Programı**’nın amacı, sorun alanlarını ihmal etmeden yeni dönemde ilişkilerdeki fırsatlar ve tamamlayıcılık ilişkisini stratejik bir bakış açısı ile kamuoyları nezdinde ortaya koymak ve kurumsal, entelektüel bir zemin inşa etmektir.

Programın ana teması ve alt başlıkları aşağıdaki gibidir.

Ana Tema

Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller ve Bağımlılık İnşası

Alt Temalar

Ekonomik İlişkiler: Fırsatlar ve Engeller
Bölgesel Barış İnşası Çabaları: Türkiye - Nordik Ülkeleri
Türkiye AB İlişkileri ve Nordik Ülkeleri
Teknolojik, Akademik ve Kültürel İşbirliği
Orta Doğu, Afrika, Orta Asya Ülkeleri İkili ve Çok Taraflı İşbirliği
Enerji, Jeopolitik ve Güvenlik İşbirliği
ABD ve Yeni Ortaklarla İlişkiler

Temel Sektörler

Kamu Diplomasisi, Eğitim ve Dil
Kültür ve Turizm
İnşaat, Mühendislik ve Altyapı
Sağlık ve Sağlık Turizmi
Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar
Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme
Bankacılık ve Finans
Ekonomi ve Ticaret
Medya ve İletişim
Bilim ve Teknoloji
Marka Şehirler ve Çevre
Savunma ve Uzay Sanayi

Program Süresi

2018 - 2022 (5 yıl)

Programın İcra Alanı

Türkiye ve Nordik Ülkeleri

TASAM
TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES
www.tasam.org

T +90 212 635 6151

F +90 212 532 5882

A Eski Ali Paşa Cad. No: 20,
Fatih, 34091 İstanbul, TR

TÜRK - NORDİK STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Türk - Nordik İlişkileri; Yeni Normaller
ve Karşılıklı Bağımlılık İnşası”

ETKİNLİKLER / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Derinleşme

Basın Toplantıları

Türk - Nordik Akil Kişiler Kurulu Toplantıları / Çalışmaları

Program bünyesinde; iki tarafı temsilen duayenler ağırlıklı bir “Türk - Nordik Akil Kişiler Kurulu” oluşturulması ve yılda en az bir defa iki taraflı toplantı yapması ve Program çalışmaları temelinde iki ülke ilişkileri için yerel merkezli olarak etkileşim ve öneriler üretmesi.

Yuvarlak Masa Toplantıları / Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar / Çalışmalar

Kongre(ler)

Sektör Çalıştayları / Etkinlikleri

Proje Partnerlikleri

Uygulamalı İnteraktif Eğitimler

Stratejik Raporlar

Çalışmalarının iki tarafın karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Karar Alıcılara Brifing Toplantıları

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TV Programları

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar